

Суруйааччы, саха Островскайынан атырбыт Эри-
лин Эристин аатын сүгэр биэр дойдутаахтара ча-
ппардар хаааайыстыбанын хайа да көрүнү талла-
лар. Бу ааттарын хааларбыттар. Колхоз, совхоз
сабаттан, калли арэнднай предпринятие, табаарысты-
ба да буоллунар кини аата үйэттигэлэ, сагардан
эргиллэ турар. Онноорор бу калли суруйааччы аа-
тын сүгэр колхоз буоларга сорунан ааттана сыл-
дыбыттар.

Кырдык дойдутун, «дьада байын» олохун дьа-
һаан, итинни көсүнүн уус-уран суруйууга үй-
түлүт суруйааччы нэбиллээгэ бүтүнү олох кыт-
та эмнэ тэһгэ хардылаһар. Ааспыт сылтан баа-
һынай хаааайыстыбатынан сайдар. Былырмын саас-
кыттан бааарыммыт дьон сайынны үүнүүлээх
күннэри таах сүтөрбөккө үлүмнэспиттэрэ. Онон дой-
дуларыгар оттоон-мастаан этэһгэ кыстытарын

САНА

ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУБҮН
ХААЫТА

ХААЫТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
18 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 15 (7812) ☆ 1995 сыл олунньу 7 күнэ. Олутурунньук ☆ Сыаната—146 сөлк. 15 харчы

БЭБЭҺЭЭ. БҮГҮН. САРСЫН

эностуммуутара. Дьыл өрөйүн иккис агарыгар да
ийиэр айылыктаахтар. Сир-уот өртүнөн тулатыһа-
аһ нэбиллээктэртөн ордуктара.

Нэбиллээк байылыга, бааһынай хаааайыстыба-
ларын ассоциациятын председателэ А. М. Кириллин
байата бу дойдуттан төрүттээх. Үөрөхтөнөн, идэ
ылан хаааайыстыбанын, салайар үлөһө балаһа
олотторда. Үлөһө-хамнаһы, дьонус-сэргэни ымпык-
таан ымпыктаан билэрэ өтө көстөр. Холобур, ити
да бааһынайынан барар бытарыккы тэрээһинигэр,
бааһы-дуолу тыһырыыга дьонго хом санаа, багтам-
ыт-атабаастамыт быһыы-майгы биллибэт. Эйэ-дэм-
нээхтик, санаалара түмсөн бааһарыннылар. Үлэ-
хамнас, сүөһүттэн бородууксууһа ыһыы эмнэ ол
тэһэ эриэ-дэхси. Дьон хамнаһы, дохуоту да аахсар.

Итинэн коллективтынан үлэллэр нэмгэ биригэ-
дэһиринэн, управлюшайы салбуһааччынан смддьы-
быт, бааһы үлэлэрингэ комиссия чилиэһинэн үлэ-
лээбит. билигин бааһынай К. П. Даниловтынан сө-
һөрүйөн, нэбиллээк олохун-дьаһаан, хаааайысты-
банын үлэтин интэриэһиргинбин.

—Бааһынайынан бытарыһыга Е. К. Еремеев
председателлээх комиссия үлэлээбитэ. Ол иһигэр
техникада, сүөһүгэ, сиргэ тус-туһунан группатар
бааллара. Мин сүөһүнү үлэлэрингэ үлэлэспитим.
Баар балаһыаньынан салайтарбыһыт, 16 сылтан
төһө үлэ ыстааастаахтар пайдарыгар 3-түү ыһар
ыһааһы, биэр өччө биэни, 1-дэн тыһааһы уонна 2-
лин иһэрэһи ылбыттар. Убаһалары бу ааспыт кү-
һүн нэһэ хаалларан, уолсай туттарбыһыт. Бааһы-
най хаааайыстыбалара кыттыһан 25-26 чилиэһнээх
төһүлүлүттэрэ. Хас чилиэһ ахсын 10-нуу гектар,
дууһаа 2-лин гектар өлүү сир тиксикитэ. Үлэс-
тингэ, пайга оннук мөккүөр суох. Техниканы кыт-
тыһан ылбыһыт. Хаааайыстыбалар улаханнара он-
тон,—дир Константин Петрович.

Бааһынай итинтэн салгы кыстын туох да ула-
хан айдаан суох барарын ахтар. Уолсайынан, са-
наата, тэрээһингэ хотуулаах иһини кытта нэһэс-
тин. Кини салаһар «Туоралдыһа» дьон ааттаах ха-
аайыстыбата манна биэр улаханнара. Онон үлэ
үөһүгэр смддьар кини тыла-өһө, санаалара ыһы-
нарылаах бөһө буоллаа. Хаааайыстыбата 70-ча
ыһар ыһахтаах эбит. Быйыл хас ыһаһын ахсыт-
тан биэр 1800-түү ит үүтү ыларга суоттанар. Ити
валовойуһан сылга 96 тонна курдук буолуо диир.
Эмнэ хаааһын этэртэн туттунар. Сыана хайдах эр-
гийэрттэн көрөр, туттар былааннаах. Арай аны
күһүн убаһа өртүн хото туттарыаһын саныыр. Ыч-
чат сүөһүнү харыстыыр. Биэр оһоһуулаах бааһы-
наһы арендага ылан, бурдук ыһынан күөхтүү хо-
муйбут.

Сэһэргэһээччи нэбиллээһэ олохун-дьаһаан,
бааһынайдар үлэлэрин да үчүгэйдик удумаһалатар
иһин. Нэбиллээһэ сана арыы сыаһын туттарарга
туруорсалларын бааһынайдар биэр бастаһы сорук-
тарынан ааһар. Манна нэһэһиттэ баран, бу дыма-
ла олохтоох дьаһалтанан өйөнөр эбит. Чакырдар
эрдэтээһи сыахтара эргэртбит, апарийнаһы турунтаах.
Онон сабыллыталыы сыдыбытын санатар. Калли
базаланнааһа атыттар курдук бородууксууһа нэһэ-
тэһэ астыыр, батарар ыһахтаныахтарын да сөп.
Иһоһинэн, манна эмнэ ханна да буоларын курдук,
хас да производственной объектар төһөн тураллар.
Бааһынайынан барбыттарынан, дьон улахан хотон
нортон аккаастаммыттар. Арай бу Константин Пет-
рович уонна П. П. Софронов салайар бааһынай ха-
аайыстыбаларын сүөһүлэрэ Салпыһаа иһин хото-
нуһан кыстатылларалар.

Үһүс ностүү. Ол эбэтэр, чакырдар табаарысты-
баларын кэһин төлөһөргө биһрдин хаааайыстыба-
нан сыраллаһан үлэлээбиттэр. Ааспыт сылга арах-

сыахтан тугу иһилэриммиттэрэ, туттарбыт боро-
дууксууһалара ол кэһи төлөһүүгэ барбыт. Үлэ тү-
мүктөөх. Иһэ-күүс үксэ төлөһөн, быһылыттан дьэ-
тус бөһө барыһын, дохуотун иһин үлэллэр ыһах
таһыттар. Табаарыстыба ыһаабыһыт бухгалтерэ
М. И. Ширяева ону биэр бастаһынан биһэртэтэр.

—Табаарыстыба туһаммыт ссудатын төлөһүүгэ
атын араас өрөһүөттүгэ, холобур, уматыкка, ком-
бинормта, нэһэ муньуулан 175 мөл. 852 тыһ
солк. тийибитэ. Итинтэн калли 50 бырыһаана со-
туллубута. Ол агарын, хаалбыт 87 мөл. 926 тыһ
солк., бааһынайдар төлүөхтөөхтөрө. Итинтэн 60
мөл. солк. уматыкка ылбыт ссудатын бу олунньу
дизри төлөнөр болдьохтоого, аны 40 мөл. солк.
федеральной бюджет ссудата ыһылыбыта. Ити
ри сэргэ улахан нэс «Комбинга», ол эбэтэр, комби-
норм иһин биһиллэрэ хаалбыта. Ити—биһирэхтөөх
муньуулуубут нэһэртбит. Иккитинэн, ыһахтаахпыт
эмнэ бвар. Ол курдук, бородууксууһа иһин эт-үүт
комбинатыттан 110 мөл. солк. уонна дотациябыт
сөрбөтө 25 мөл. солк. улуустааһы үп управлени-
тыттан иһирэхтээх. Ол ылар нэһэртбит төлөһөх-
төрүөһ, утаа-саһаа тахсабыт эбэтэр нэс-күүс күлчү-
рүйүөхтээх дьон аарынаһыт-суоттаныбыт,—дир Ма-
рин Ивановна.

Көстөрүн курдук, улахан нэс бу ааспыт дьыл
аахсыһынан үмүрүйэр турунтаһыт. Итинэн та-
баарыстыба үлэтин ууратар, оттон бааһынай хааа-
йыстыбаларын ассоциацията толору күүһүгэр кин-
рэр. Бу балаһыаньыларынан чакырдар үгүстөрүн
ордук санатыахтара саарбахтаһыт. Оттон ол чаа-
һынай бас билиһин барбыт бааһынайдар бүтүнүгү
улахан ситиһинилэрэ.

Эрилик Эристин аатын сүгэр сана бааһынайдар
сарсыһыһалара хайдах салалтаһаһын биһирэмэ көрдө-
рүө. Оттон бүгүн нэс-күүс төлөрүөһ, кыстын ку-
һаһана суох салаһан, чакырдар санаалара нэһэн
олорор. Кылаабыһа—ол.

С. СМЕРНИКОВА.

САНААЛАР

АМПААР БИИР ААННААҔА ОРДУК...

Алаас дьон тыл саха киниһин сүрэһин-быарын
ортотунан сайан иһирэр. Алааһын саһатыгар ту-
ран үөрө көрөһүн, дуоһуһа тыһыаһын, дойдутаах
толору хаааһын курдук санааһын. Оттон сөтүө-
лээбит, кустаабыт-хаастаабыт күөлгүн көрөһөт, туту
сүөһү түһэһин, Того? Билигин сиргэ бас билиһгэ
биһрдилэр дьон буолар. Биһрдилэр алааспыттан от-
тонор ходоһатын. Оттон алааһын күөлүн, эбэ дьон
ыһыһаан ааттыыр күөлбүн, кыт бас билэрэһи? Ам-
даатар үөһүүрүн иһин «Сахабулт», көмүс хаты-
һыһааһын—собоһоһун иһин «Сахабалык» миһэнэ
дьон тураһааллар? Күһүн муус толон мунһааһа-
һын саһаланнаһаһа олохтоох дьаһалта миһэнэ дьэ-
тээх. Бу аастаммыт сүдү былаастаах төһүлүлэр
алааһын күөлүн дьылһатыгар, дьэ, төһө кыһаны-
лар? Бука, хайалара да кыһаммат дьэтөөххө, ула-
хан сыһыстарын буолуо суоһа. Онон сыһыарыллы-
быт сирдэргэ баар күөллэр сирдээх дьон бас би-
лиһиттэр биһирэххэ, манньык дьаһаныһын үрдүкү
да былаастар утарыахтарын сөһө суох этэ дии саны-
быһы. Манан сирдэһэн, тус бөһөм санааһын
аһаастык суруйан көрөһө холоннун. Ити үөһэ эл-
лүттэрбин сайыннаран баһаардахпына табыллар
курдук, ол да иһин суруйан эрдээһим.

Тыһа сирин дьонно сиргэ дьыһыһаах хааһыһын бу-
ларбыт өтөрүнэн биллибэт буолан барда быһыы-
лаах. Онон үөһэ туһар былаастар олохтоох төһүт
сокуону таһаарыахтарыгар дьэһи биһиги улууслуту-
гар сиргэ кытта күөлү эмнэ бас билиһ табыллыа
дуо? Арай биһрдэ санаан көрдөөххө, сатаныһын сөп
курдук. Билигин иһин үксэ сирдээх эрээри, хайдах
эра ситэтэ суох. Холобур, бааһынай хаааайыстыба-
лара, эрдэ эһиттим курдук, алаастан ходоһатын

эрэ бас билэллэр. Аспыт өртүгэр ходоһаны, күөлү
совхозтар, олохтоох сэдһиттэр бас билэллэрэ, көрө-
лөрө-хараһаллара. Ол түмүгэр балыктаах күөллэр-
тэн балыктааһын бэрээдэктөөр этэ. Балыга эстэ-
ри тыһаһына, көрөн сыһыһааталлара, балык үөс-
күүрүгэр кыах биһэрлэлэрэ. Оттон билиһин хайда-
һыт? Бааһынай буоллун, биһрдиллээн ыал да буол-
лун—алааһын күөлүгэр кини туора кини. Төһө да
баратыһа санааһын иһин күөл турутар, дьылһа-
тыгар ороһо, балыһын үөскэтэ-төрөтө сатаабат.
Сорох алаастарга бөрт кыра да быһыты онгорон
күөлүн улаатыһнарыаһа сөп, итинтэн да аһын туп-
сарар үлэһи ыһтан күөл иһинэхэ сыһыарыллыба-
таһа санаатын хоту хамсыһын хааччахтыыр дии
саныбыһы.

Биһиги улууслут күөллөрө ааспыт уһун кураан-
нар охсууларыттан быста уоланнар, балыһына ба-
рыларын да кинэһ эһинэһэ да дьаһхэ сөп. Кэлэр
дьыллар баһа хоту ардахтаах, он буоллаһтарына,
үрөхтөрбит, алаастарбыт күөллөрө туолуохтара, та-
һыһыахтара. Итиччэһигэр эбэлэртиттэр көмүс
хатырыһааһы дэлэһин үөскэтэн, бу ас-үөл сыана-
та ыарыһы, ыһа туһар нэмтэр буор-босхо соһо ба-
лыһынан хааччынар туһугар хас биһрдин күөл, кө-
лүһэ хаааһыһааһа буолуохтааһын ситиһинээххэ.

Аны күөллэртиттэр үөскүүр андаатар туһунаһ.
Андаатар биһиги улууслутугар үөскээбит аһай дой-
дута. Кини тиһитинэн, этэргэ дьыһы, үтүөлүүн-мо-
күлүүн уора-көһө бултаан таһаһа тыһан таһыһыт.
Олутуһабыт, күөллэр уоланнар, үөскүүр аһаһа
лаппа аһыһаһа. Ол эрээри уу каллаһына үөскүүр
биллэр, онон андаатары сыһыарыллыбыт күөллээх-
тэр бултууларыгар көһүлүлөөххэ. Күөллээх бултаа-

быт кини түүлээһин «Сахабулт» концериги дуоһа-
барыһын туттарыһан сөп эбэтэр бөһэтэ таһаһа онго-
рон аһыһаһыһын, таһыһыһын, «Сахабулт» аһыһыһы-
ра дуу, күөллээх кини аһыһыһыра дуу сир-биһр
буолбат дуо? Ол тэһэ күөлтэн бултаан ылан таһ-
нар дуу. «Сахабултан» аһыһаһар дуу эмнэ сир-
биһр дии. Того хайаһан да ити төһүлүлэр
түүлээһин чөлчөһи сыһаһа туттаран баран, ыһаһан
сыһаһа аһыһаһан таһнар туох ордутааһыт?
Тыһа киниһэ этинэн, үтүтүнэн иһитиллэн олоһор, он
туһаһыт сыһаһа букаһын дуоһа суох, туттарбыт
бородууксууһа харчыта, төлөһүрэ биһирэмттигэр
кэлбэтэ баһыһ эрэ буолбатах суол, онон күһнэтэ
ыһаһаттары кытта кэһиллэртбит үксэһи иһэһин,
аһа, иһи сыһыһаһаһыт. Онон тыһа киниһин чыһыр-
бас олохун өсөһө төһүл өһөһөн көрөн, туһастык
ыһыһан, улууска бултаһар балыһы, түүлээһи улуус
иһигэр туһаһары ситиһинээххэ.

Үөһэ эһиллүбүттэргэ олоһуран, манньык эһиһэлэри
иһиллэрэһин, бастаһыһыһан, улуус иһигэр балыһа,
андаатары сыһыарыллыбыт сирдээхтэр көһүл туһа-
һыһаһыгар биһирэххэ; иккитинэн, тыһыһи сир тар-
дыһыһыһан көрөн туһаһаһаһа сирдээххэ сыһыһаһа-
һа; үсүһүнэн, тыһаһан бултаһар түүлээһи сирдээх
уонна сыһыарыллыбыт тыһаһаһа көһүл туһаһыһы-
гар биһирэххэ. Манньык төһүлүһи саһалаһаһыһы-
һа, барар, сир сокуонун аһааччыларбытыгар кыра
да көмөһөөх буолаһар дьон тус бөһөм санааһын
биллэрэн суруйдуһ.

Константин АНДРЕЕВ,

бааһынай хаааайыстыбатын салайааччыта,
Килэһик.

„ОЛУС БЫТАРЫЙДЫБЫТ БЫНЫЛААХ...”

Улауска бигр бастахынан бааһынай хаһаа-
йыстыбаларын тэриннит, хайкы-үйбэ үһүс
сылын хаһаайһааһын бу көрүгүдүн дьаһанан
олорор Сылан нэһилиэтин бааһынай хаһаа-
йыстыбаларын түнөр ассоциация председате-
лин Н. Д. СОБАКИНЫ көрсөн, аһынах бөл-
лүрүска эһиэттигиргэр көрдөстүм.

— Николай Данилович, тыа киһитин баар-суох баайа-дуола дьэи юһин өбүтэ сабаттан интэи, ууһа-тан аһалбыт хоробор муостааҕа, сыспай снэлдээбэ буолар. Онон төһө кыалларыннан минабы, сылгыны аһыйаппат туһугар суоттанан үлэлэибит. Эһиги нэһилиэккитигэр урукку совхозтан ылан интиллэи турбут ынах, сылгы төһө ахсаанын халбаннааһына хайдаҕый?

—Сылгаг нэһилиэгэ совхоз отделениета эрдэһинэ, быһа холуйан, 1200 ынах сүөһүнү, 800-тэн тахса сылгыны тутара, көрөрө-хараһара. Ол оннулар кэ-тэх хаһааһыстыбада сүөһүнү нитин адыях этэ, сылгы туһунан этэ барыллыбат. Итиэри кытта тэҥнээн көрөр буоллахха, бидигит бааһынай хаһаа-һыстыбаларыгар уонна биирдилээн чааһынайдарга нигиллэн турар ынах сүөһү ахсаана көдүрээһинэ суох, тэҥ-тэҥэр. Оттон сылгы отделение нитин олорбут ахсааныттан 300-чэкэ төбөнөн адыһаты-лынна. Бу нинниээди сыллар кыстыктара от-мас кырыымчыгынан сүөһүгэ-аска улахан охсууну он-рон аастылар. Бааһынайдар нитин туруорар сүөһү-лэрин, холобур, биһизхэ, оннук көдүрэттигэр диир-тэ төрүүт суох курдук. Кырдык, урунку сылларга холоотоххо ынар ынах ахсаана лаппа адыһаата, ол оннулар сайа тэрүүр, ынахха тахсар эдэр сүөһү-лэрин солбук баар буолууну дьон сылгытылыбат. Тыа сиригар сүөһүтэ суох олорорго олус ырахан балаһыанна үөскүүр. Өскөтүн от үүнэр үчүгэй дьыллара кэлэн истэхтэринэ, көрөөр эрэ, дьон сүө-һүнү-аһы хого нитэр буолуохтара.

— Ассоциация ааспыт сылга госзаказна 2300 тонна үүтү, 180 тонна эти туттарар былааннаах эте. Ол туолуута хайдарый, туттарбыт бородуккусу-бардыгыгар харчытын илингитинтер маалыгыт дуо?

— Бу боптуруоска эппизтнэх иннинэ маньныгы

**«КЫАЙЫГА—САЛЮТ!» УУС-УРАН
САМОДЕЯТЕЛЬНОҢЫ КӨРҮҮ**

ТӨЛӨЙДӨР—МАЛАДЬЫАСТАР!

Каруу концертарын Мугудай уонна Төлөй пәһиллэлэктэрэ салгыаттылар.

Ааспыт сыяларга мугудайдар, кырдык да, киби эре астынаах оонмууларын туруоран көрөөччүлөр үрдүк бийирбиллэрин илар буолааллара. Оттон бу нөрүүгө бэрт кылгас кэмгө бөлөмнөнөн, уруккуутан самодетельюска өрүү кыттар талааннаах дьоннору үмүрү тардан, этэргэ дылы, өнөстэрин төлөнө кытыннылар.

Композицияда сәрин сымаларын көрдүрөр эпизодтар айкындай өртүнөн көрөөчүлөргө тийишлөрө кыялдыбата. Хордары Татьяна Захарова балачча сәргэхтик бөлөмнөзбит. Ол эрээр, үһө бәднәтәм-сәргәтәм, сәргәтәм, сыматтар кыттыгылары мөлтох.

Араас түбүдтөлөргө өрүү ситибирилээтикти кыттар Николлай Красильников бу да сырымга ылмыр, тодорор таһымга үрдүгүнүн үөртө. Кичи, уопсайынан, ылмыр ырыматы ис хоһоонун, хас биирдин тылын дингизээтикти ис дууһатынан ылынан профессиональнай таһымнаахтыкт түөрдөр ураты таһынаах ырыаһыт. Ветеран ырыаһыттар Мария Толстоухова, Иннокентий Васильев кэхтибэт таһыаннарынан астынардылар.

Бу концертаң бұлуһуңбуҭ дигең эдәр арыҕаһыттар.
Октябрина Терютина, Иван Захаров буоллудар. Ок-
тя эмиз да тойуктаан, эмиз да ыллаан, эмиз да
хомустаан, утумнаахтык дьарыктаһадына дөгиттөр
таллааннаах кийи буолуодун көрдөрдө, оттон Иван
байетин мелодиятыгар «Билигин» диэн ырманы то-
дорон барыбытын долгутта. Жюри сипирэбилчиги
квартет ылда.

[illegible]

«Наара Судук» дигэн комедиятыттан быһа тардым.

баазаарыхпын базарарын, Тэрийтэлэр, хаахай-
стыбалар хардары төлөө, ыгса-бөрсө охсор ыма-
тара союулан, нэһилиэккэ сүрдэх уустук бала-
һанынчалар үөскүүллэр, сыана буоллааһына туох
баарга барытыгар үрдүү турар. Эт, үүт туттарыл-
лар сыаната баһырын баччаларга сыл сабаланын-
тыгар оҥоһуудан бигэргэммитэ, сыл устата сыана
төһөлөөхтүк уларыйда да арай эт, үүт, уолсайы-
нан, тыа хаахайстыбатын бородуумсуулатын тутта-
рыллар сыаналара кубуллубат. Ити барыта бааһы-
найдарга арыынан-сыанан араабат. Ол да ыһнар
туттарыллыахтаах дуогабардаах бородуумсуула төлө-
бүрүттөн икки төгүлдэн эрдэлээн биэрөннөр абы-
раатылар, өссө техника умайытын чэпчэттиллэх
сыанада атылалар ымааы биэрэн правительство
ортуттан өйөбүл оҥоһуллубутун бэлэтиир наада.
Ааспыт сылдааһы госзаказка туттарыахтаах үүнү-
түн, эпиттин бэрт кыра союуланан кыайбатыбыт.
Оттон үгүс бааһынай хаахайстыбалара бэйэлэрин
туһааннаах былааннарын ситистилэр. Манна бири
эбэн эттэххэ, бааһынай хаахайстыбаларын ресо-
нцианната ааһан-суоттаан көрүүтүнэн уонна бааһы-
найдар бэйэлэрэ да эттөлөрүнэн, эти, үүтү оҥоруу
алдах. Билиигин харчы, хамнас суох нэмилэр ыкта-
һан, бааһынайдар бородуумсууларынан төлө кыалла-
рынан көгүл ымааһына бэйэлэрэ батара сатымаллар,
ону дарааны ным техникалаах, сытыы-хотуу өртүлө-
һө.

— Нэгилжээхэ төгө бааһытай хавхайыстыбалара баалларый, бийылгы сылга үлэни-хамнаһы хайдах сүрүннээн ыһтар былзааннааххытуй?

—Вилитин ассоциациябыт 79 бааһынай хаһаайыстыбаларын түмэр. Нэһиллэк энинигэр Уһул Куолгэ 46 тус-туспа бааһынай хаһаайыстыбалара бааллар, атыттар—Улахан-Куолгэ, Бөрөгэ, Түөйгэ. Мин байэм санаабыр арымый да кэлмез собуе таргын бааһынай хаһаайыстыбата буолары ордорор эһим, олус бытарыйдыбыт быһыылаах.

Биллигтээснэ днэри эт, үүт сызанага бнхаарыл-
ла, чуолкайдана илгэ туттаарылар бодуужууяа-
бытыгаар дуогабар тнхэрсэри кэтэһиннэрдэ.

П. СЫРОВАТСКАЯ КОЛЛЕКЦИЯ.

ылла. Конференциялартан Николай Терютин сыл-
сал киирэн-тахсан, концерт ыттыллар тэтиме биир
изминн, унчу-санчы түспөккө барарыгар улахан-
нык көмөлөстө.

Онон мугудайдар концертарын уонсай баллыгар
инни ыстараантыыр очно улахан оруолу сонньоото.

Төлөйдөр концерттара көрүү биір ураты үтүө кн-
хэтимен бэлнэтэннз. Блмы аылдыларыттан оонньюу
олус сонундук, сартхэтин, тэтимин биірде да ымык-
тан көрбөккө, биір тымыкнан ытылынна. Компо-
зиция пэбидиэктэн хоту оройуоннарга көһөрүллүүтэ
барбыттарга анална. Манна музыканы, уоту-күөһү
көмигэр сэлкө туттаһар, оччотоогу нэм, дьон-сэргэ
туругун балаачча кыйа-хото тутан көрдөрөннөр, ил-
лики коллективтардааһар сэһээринки ылылар.

Хордары Матрена Смирникова эмиз кыйна-хото тутан бэлэмнэбэт. Кыттааччылар бары бөлөлөрүн партияларын сийиттибккэ, эрэлдэхтик тутан ымыр-иччи толордулар. Ордук биир дейдулаахтара Николай Смирников—Төлөһүскэй тылларыгар, Федор Гоголев мелодиятыгар «Эргиллнэм эйнэ», Чурапчы» дүйн ырыны толоруудула бийирэннэ. Ырыа ис хоһоонун ырооччүтэ тиздин маастарыстыбата апыый кыаллыбата дии сапанын, арай

Жюри уонна көрөөтчүлөр саамай үрдүк көрөхсө биллэрин «Ыллык» поп-бөлөх (уус-уран салайаччы, солист Афанасий Захаров), уус-уран самодельность ветерана, уруккута — Дьокуускайдаагы радио хорун солиһа Егор Лебедев, спена ветерана Федор Смирников, Мария Герасимова суруйбут «Хаадым Хабырымс» дьон комедиятыттан быһа тардыы, тойуксут Иван Манаров итиннэ «Дьиз-рэнкэй» үнүү ылдылар.

Итээн таймнан коллектив нөстүүмгэ улаханчын үлээлэбэтин жори бэлнэтэтэ. Нөһилнэк дьаһалта тын баһылыга И. Н. Аммосов бу верүүгэ 7 мөл. солк. харчыны бээрэн дьоннорун-иччатарын санааларын олус көтөхлүүтүн ынтыгаччылар үөрө-нөтө кэспиндлэр. Оттон уонча сана, кизик-куон аныгы-ныи тииптэх нулуултанан төлөйдөр концертара урукку сыллартан дашпа тулсубута карахха тута быраһыаллар.

Технический средствалары, уоту-күөтү, микрофону сатан туттууга эинэ саамай үрдүк баллы ыттылар. Баяныст Николай Борисов утунаахтык үлэһэн, оонньуур таһыма үрдээбитин үөрэ көрдүбүт.

Быһата, төлөйдөр — жаладыастар!

Надежда ЗАВОЛОЦКАЯ,
жюри членіне.

ДУУРАГАТТАН
ТӨРҮТТЭХ ҮЧЧАТ

Нуохара урах халдьяатыгар Дуурана дигэн аятах үрдүк этеххэ Дуурана аратын ууга (Посельскийдар) өр нэмгэ ным-бааччы ололбута. Хас даганын убай-быраат айнабалаан сирн солохунуулан, бурдугу үүнээркинэн дьарынтамзытара. Иинилэртөн Ылдыаа оройноор элбэх ололооо. Иини бөрт арынах сангалаада. Вуулааа үлэһит буолан, элбэх сирн солоон, сүөһү-ас иһтэн оёолорун улаатыннарыта. Холбохунтааһын сазана—колхсо биир төһүү үлэһитэ. Ити курдук этэнгэ, үрүк-түрүк олордохторуна куус өртүнэн хоту көһөрүүтэ ыытым айдаана саба сүүрбүтэ. Түптэ-түрүлүнэн үрдүгэр түһэн, Кэбээһигэ иккис Лууцүһүгэ тыһыбэртэ. Манна кыра кый Дьөгүөр иһэтин, аратын, эдьийин, убайын, быраатын сүтэрбитэ, бойто бөрт нэһиндэ тыһынаах эдьийийинин Дьөбдүэлэин күтүөттөрө. Дьөгүөр оройноору, эдьийидэрэ Настаа араахсини кытта өгөрдөһүн 1944 сыллаахха этехтөрүгэр Дууранаа, кэлбэттэрэ. Дойдуларын булаат, Ёгор араас үлэһэ сылдьыбыта. 1953 сылтан сылгыһыт буолбута. Элэмээн дигэн солохуну айаалаан миннэр минтэ олоһтубута. Дьөбөгөй оёото барахсан олус аллаат, дьулурда айһынаах ат буолбута, иччитин ханна-ханна тырдибэтэҕөй. Араас суг-мураан сылларга сылгыһын Нуотара, Халааһын үрэхтэринэн үүрэн аһатыһыта эрэллээх доһор буолбута.

Сылгы кинтигэр үлээтүчлөргө кэлиң эбиң төлөбүрдүр, араас чыстазыһиңар көрүллэр буолбуттарыттан ыла Егор Ильич ата-суола кэм иһилэр буолан барбыта. Ол курдук, 1967 сыллаахха коммунистической үлэ ударнигы аата иҥөрүллүбүтэ, нонүө сылыгар тыа халыаһыстыбатын ситиһинилэрин быыстарыагыгар кыттыбыта, социалистическай куоталаһы туйгуна буолбута, 1991 сыллаахха «1941—1945 сс. Аҕа дойду саринтин сылаларыгар килбизиннэх үлэтин иһин» медалынан наҕараадаламыыта...

Пейсильда тахсан баран эдэр сымгыһыттарга настанниптаабыта. Ол тухары били Элэмэчигин минна сылдыбыта. Кини уонна дьаһогой оҥото ол курдук уһун сылларга доҕордоһуоттара, хардарыта өйдөбөллөрө, иччитин тылын барытын истэрэ, сылгы буолан киһилин эрэ сагарбат этэ. Ёгор Ильяч По-сельская үгүс сым сылгы эбөнотугар биригэдьинэр дэбисэ, сымнааһынан, көнө-сытыары майгытыһан үлэһиттэринэр сөбүлэтэрэ, билигин оччолорго биригэ булчуһан сылдыбыт табаарыстара сазайааччыларын ахтан-санаан ааһааччылар. Сааһын тухары сымгыһыт билигин 68 саастаах, дьуз үлэтинэн түбүгүрөр, ол бымһыгар эдэрдэр кайдах үлэһиттэрин көрөр-истэр, наада буоллачына сүбэ-ама даҕаны биэрэр. Мэддьэхснлөр биһир тарбахха баттанар үлэһиттэрэ этэ. Контото уонна Мэддьэхсн ыччаттара бүтүн даҕаны Ёгор Ильячтарын ытыс үрдүгүр түһэрэн нөрсөддөр, кэпсэһиндддөр.

Петр ПЛАТОНОВ.

ТАҢАРА СЭРЭБИ ТАПТЫЫР

Российская Федерация үрдүкү салаттата кыра Чечня Республикасын уот чыгачхайнан таһыян тылын иһитиннэрэр тыма «үөртүн» биэрэргэ санаа-мыта, дымбардаахха тыһыар кэрэтэ, аан дойдуга тиийэ сатараата. Ити иһин-кэһинэ биллибэт ирссэн уотугар аһымыллыбыт уолаттар дйэлэре айманал-дар. Ол тынан бараан, салдаат буулдьаттан эрэ өлөр буолбатах. Ороһуоска бырааһынныгытын сараан, Христос төрөөбүт күнүгөр, Россия 6 байыаннай су-лууспалаага сүһүрдүлүбүт шампанская арыгыттан суорума суолламмыттарын туһунан истэн турабыт.

Оттон «Тангара сэрээн таптынар» димдэр. Москва-тан республикайг материаллааь ресурсаларга уолна эргэнигэ департаменттар правительственный телеграмма кэлбэтэ. Телеграмма сэрэтэр ис хоһоонноох. Чечня итирдэр арыгы утааы онгорор предприятие-лар-тан биридэстэригэр Россия регионна-рыгар, байыаннай подразделениеларыгар тарбатарга алаан сүһүрдүлүбүт водка партияга оһоһуллубут. Итиннэ бохсорго быраабы харыстыыр органнырга эргээн төрүтэлэригэр дыаһал бөрүлүннэ. Ол эрэрн хас биридин күүн сэрээн сүтэрэрэ сааһамат, ха-нык бабарар улун солкуобайга хараһарбыт бидин собурууттан бэрт чэлчэки сыанаага булан-тадан аа-дан «нуучча хараһын уутун» уора-көстө атыллыан сеп.

Билдинг корп.

